

отъ Австрия *дуализмъ* истата година (1867) съ унгаритѣ, заклетитѣ до вчера нейни врагове, които на 1848 воювахъ срѣщу нея и щѣхъ да я смажатъ, ако не бѣше Руссия да се прѣпрѣчи. Посочвахъ му и българскій *мемоаръ* до Султана отъ Т. Ц. Б. комитетъ, който мѣрка на единъ подобенъ дуализмъ съ българскій народъ, макаръ той и да нѣма своята 1848 година съ Турция, каквато имахъ унгаритѣ спрямо Австрия. Това ми писмо — както отсетиѣ ми разказвахъ прѣводачитѣ му — направило добро впечатлѣние на Метхадъ паша и му дало да мисли, но тамъ и забравено, вѣроятно и съ прѣзрѣние. Коренни прѣобразования нѣмахъ мѣсто въ програмата на Метхадъ паша, дѣйствующъ по наставление отъ Цариградъ; плантъ бѣше сливането на българскій народъ въ *османскія* елементъ, обезличаванието му. а не възражданieto на единъ новъ свѣжъ факторъ за държавната закрѣпа на Турция. На слѣдующата година 1868, подиръ второто минувание въ България на бунтовническитѣ чети подъ х. Димитра и Караджата, Метхадъ паша дойде да екзукутира още съ по-голъма жестокость заповѣдитѣ на господаря си отъ Цариградъ...

Давамъ тука тоя разказъ за Метхадъ паша, колкото да окачествя моето съ него интелектуално познанство, и, слѣдъ това, да продължж споменитѣ си.

На 1871; когато бѣхъ амнистиранъ и се завърнихъ въ родния си градъ, Търново, Метхадъ паша бѣше садразаминъ въ Цариградъ. Ще каже, че въ неговитѣ дни на в. везиръ се направи акта на помилванието ми, прѣдполагамъ, и не безъ негово благоволение. За това на 1872, когато отидохъ въ Цариградъ, ако и да бѣше вече смѣненъ отъ везирството си, азъ счетохъ за свой дългъ да го посѣтж и, на първо лично познанство съ него, да му благодарж. Въ стаята на конака — *ялията* му край морето на Босфора — нѣмаше никой. Приемтъ ми бѣше съ обикновенната учтивость на турцитѣ, цигара, кафе. Благодарихъ му. Разговортъ ни бѣше краткъ. За нищо отъ минжлото не ме запита, никаква дума за политика не отвори. Казахъ му за какво съмъ дошелъ въ Цариградъ и попросихъ съдѣйствието му, което той ми отказа съ извинение, че сега не е на поста си¹⁾. Какво

¹⁾ Намѣрилъ бѣхъ въ нашитѣ страни, въ мѣстността *Тузлука*, солень изворъ, и искахъ привилегия, да раскопаж и да търсж рудна соль. Цѣла пикантна история имамъ съ това прѣдприятие, не лишено отъ авантюризмъ и държж да я напечатамъ нѣкога.